

СТРУКТУРА МІФОЛОГІЧНОГО ЕТНОКОДУ КУЛЬТУРИ (НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКОЇ ФРАЗЕОЛОГІЇ)

Традиційні для українського мовознавства дослідження фразеології у взаємозв'язку з культурою народу (див. праці Л. Скрипник, Ф. Медведєва, В. Ужченка, А. Івченка, В. Жайворонка, М. Жуйкової, Л. Савченко та багатьох інших учених) не втрачають актуальності сьогодні. Одним із джерел культурної інтерпретації явищ дійсності та їх відображення у мові є міфологічні світоглядні уявлення народу. Деякі аспекти кодування міфологічного змісту в лексиці та фразеології української мови проаналізовано в наукових студіях В. Ужченка, А. Івченка, В. Гуторова, Н. Хобзей, Г. Кузь, О. Майбороди, В. Жайворонка, Н. Тяпкіної, Я. Івченко, Л. Савченко, Д. Якимович-Чапран та ін., однак не здійснено цілісного дослідження репрезентації міфологічного етнокоду культури в українській фразеології. Вивчаючи фразеологію в системі кодів культури, дослідники, зокрема Г. Багаутдінова, Т. Леонтєва, Л. Савченко збережені у фразеологічних одиницях (далі – ФО) первісні релігійні уявлення народу відносять до міфологічного коду (або етнокоду)¹ культури, при цьому по-різному визначаючи його межі. Метою запропонованої розвідки є репрезентація структури міфологічного етнокоду культури та окреслення меж його поширення на матеріалі української фразеології, мотивованої слов'янською міфологією.

Виокремлення міфологічного етнокоду культури в системі кодів культури характеризується складністю. Так, Г. Багаутдінова [1] під міфологічним кодом культури розуміє збережені в образах ФО релігійні уявлення, уявлення про казкових героїв, проте не зараховує до них уявлення про демонічних істот. Можливі образи міфічних істот дослідниця вважає належними до біоморфного коду, як В. Красних [9] і О. Селіванова [12]. Т. Леонтєва [10] уявлення про міфічних істот (окрім героїв казок) відносить до міфологічного коду культури.

Демонологічні сутності міфологічного характеру та їх атрибути М. Ковшова та Б. Гудков розглядають у структурі духовно- або релігійно-антропоморфного коду культури [6, 99]. Л. Щербачук [13] релігійно-артефактний і духовно- або релігійно-антропоморфний коди (у трактуванні названих вище вчених) об'єднує в християнський код, отже, образи демонічних істот розглядає в контексті християнського коду культури.

У класифікації Л. Савченко міфологічний етнокод культури „репрезентує сукупність образів архаїчних первісних релігійних уявлень людини, які постають із загальних положень, що покладені в основу теоретичної міфології і слугують своєрідним транслятором світоглядних уявлень людини” [11, 152].

У нашому розумінні **міфологічний етнокод культури** – це сукупність образів первісних світоглядних уявлень певного етносу. Погоджуємося з Л. Савченко [11, 152] і вважаємо, що у фразеології міфологічний етнокод культури корелює з образною основою первинного словосполучення фразеологічної одиниці, сформованого під впливом міфологічного мислення, проте, на наш погляд, може виявлятися не тільки через образ, але й через семантику та компоненти фразеологічних одиниць.

У структурі міфологічного етнокоду культури виокремлюємо центральну частину (ядро), де міфологічну мотивацію фразеологічної одиниці можна простежити експліцитно (через компонентний склад), і периферію, де міфологічна мотивація, зазвичай, виражена імпліцитно або за допомогою системи позначень інших кодів культури², тобто відбуваються міжкодові переходи. Термін **міжкодовий перехід** визначаємо як репрезентацію знаків одного коду культури знаками іншого, що виражається в образах, компонентному складі, семантиці фразеологізмів.

Ядро міфологічного етнокоду культури складають уявлення про слов'янських богів, демонологічних та напівдемонічних істот. В українській фразеології закодовано властиве для язичництва розуміння бога як персоніфікованої надприродної чи абстрактної сили, напр.: *Бог [його (їх, тебе)] знає* (ФСУМ, 36), *східнословобожанське, степове ставити (корчити, удавати) [з себе] дерев'яного Бога;* (ФСССГД, 66), *закарпатське видає себе за божка* (Чор., 63); елементи двовір'я, порівн.: *ніяким богом не допросишся* (Ном., 231; Гр., I 60; Чор., 66), *як до пенька богу молилась* (ССНП, 112) та архаїчні уявлення про язичницьких богів, які уособлювали природні сили, виконували основні релігійно-міфологічні функції, напр.: *най в тебе перун стріліт!* (Фр., II 513), *Велесова борода* [7, 68], *Троянове свято* [4, 188], *щоб тебе Чорний бог убив!* (Ном., 193; Фр. III 319), *лемківське за старого бога* (ФСЛГ, 28) тощо.

Народна демонологія українців у фразеології репрезентована сукупністю уявлень про духів природи, напр.: *східнословобожанське, степове земляний позвав (покликав)* (ФСССГД, 220), *Шубін товчеться* (ФСССГД, 543), *стати водяним* (ФСССГД, 110), *західнополіське коса як в русал-*

ки (Мац., 111), *блуд ми сі вчепив* (Фр., I 61) тощо; духів дому: південно-західне *хованцьи має, що гроший доносить* (Фр., III 275), східнословобожанське, степове *домовий не любе кого* (ФСССГД, 179); про демонічних істот, що завдавали шкоди, напр.: *зlidні осили* (Гр., II 158), *нужда б тя побила!* (Ном., 190; Фр., II 459), *біда здибає, кулаками бьєця* (Ном., 132), *лихо обсіло (посіло)* (ФСУМ, 428), *нехай тебе мара бере (візьме)* (ФСУМ, 464), бойківське *манія якась мене сі вчепила* (Фр., II 377) тощо; про демонів призначення, напр., *на лобі (на чолі) написано у кого* (СФУМ, 424); узагальненим образом усієї нечистої сили уособленим в постаті чорта (біса, дідька), напр.: *чорт чорний, а біс рябенький* (Ном., 46), *де ліс, там біс* (ПП-3, 284), *в старім п'єцу дитько палит* (Фр., III 168) тощо; анімізацією хвороб, напр.: *чума б забрала* (ФСУМ, 958), південно-західне *била би тобов пропасниці!* (Фр., II 601), лемківське *же бы тя гостець покрутил* (ФСЛГ, 65), східнословобожанське, степове *напав правець на кого* (ФСССГД, 405) тощо; фольклорними образами демонічних істот, напр.: *Баба Яга – косяна (костяна, жилина, стрижена) нога* (Ном., 47), західнополіське *кощей безсмертний* (Мац., 113), середньополіське *злий як Змії Горинич* (Добр., 36).

Напівдемонологія відображена в українській фразеології через кодування уявлень про відьму, її надприродні можливості, напр.: *красива як відьма з Лисої гори* (СНП, 23), поліське *відьма хвостата* (Мац., 45), *літає як відьма на мітлі* (Добр., 130), волинське *відьма масло колотить (б'є)* (СВФ, 31); упиря, особливості його життєдіяльності, порівн.: *почервонів як упир* (Фр., III 305), волинське *кров виссе і дирочки не зробить* (СВФ, 30); вовкулаку, напр.: західнополіське *зарости як вовкулака* (Мац., 48), *злий як вовкулака* (Мац., 48).

На периферії міфологічного етнокоду культури репрезентація міфологічних уявлень в українській фразеології відбувається через міжкодові переходи. Терміном *міжкодовий перехід* окреслюємо дифузну зону, де умовно визначені межі кодів культури взаємопроникають. Периферію міфологічного етнокоду культури характеризує поєднання міфологічних і християнських уявлень (зокрема про нечисту силу, душу); міфологічні уявлення про анімізацію сил та явищ природи; міфологічне трактування відрізків часу, простору; елементи міфологічних уявлень, закріплені у культурі за представниками тваринного, рослинного світу, предметами тощо.

Серед можливих міжкодових переходів на периферії міфологічного етнокоду виокремлюємо такі: **міфологічно-християнський**, що характеризується поєднанням міфологічних і християнських уявлень, зокрема про нечисту силу, напр.: *боїться як дідько хреста* (СНП, 47), *Бог дав, дідько взяв* (Фр., I 67); волинське *і Богу і чорту молитися* (СВФ, 100), середньополіське *ярчать як чорти в пеклі* (Добр., 143) тощо; про душу, напр.: *душа до него спати ходить* (Ном., 392), *душа рогата – тяжко сконати* (Ном., 371), *душа вилітає / вилетіла з тіла* (СФУМ, 226) тощо; **міфологічно-природний**, пов'язаний з інтерпретацією процесу анімізації явищ природи, напр.: *сонце би тя побило!* (Ном., 190; Фр., III, 149), *щоб тебе сира земля пожерла!* (Ном., 194), *взяла вода* (СФУМ, 120), волинське *вогонь його знає* (СВФ, 34), *вітер має* (Гр., I 241), *щоб грім побив (прибив, убив)* (СФУМ, 170), *ти так просиш, як мороза кличуть обідать (на кутю)* (Ном., 246); **міфологічно-темпоральний**, який поєднує в собі міфологічні уявлення та позначення часу, напр.: *лиха година несе* (СФУМ, 152); *про (на) чорний день* (СФУМ, 191; Мац., 29), лемківське *у нещасливу годину ся народити* (ФСЛГ, 154), бойківське *бодай тя свята неділенька скарала!* (Фр., II 441) тощо; **міфологічно-просторовий**, що корелює з міфологічними уявленнями та знаками просторового коду, напр.: *білий світ* (СФУМ, 632), *переставитися (переступити) на той світ* (СФУМ, 498), лемківське *піти (пуйти) на другий світ* (ФСЛГ, 176); **міфологічно-зооморфний**, співвідносний з міфологічними уявленнями, закодованими за допомогою зооморфної метафори, напр.: *червоний (вогняний) півень* (ФСУМ, 629); **міфологічно-рослинний**, який репрезентує міфологічні уявлення у взаємодії зі знаками рослинного коду, напр.: *до осикового кілка* (СФУМ, 295), *той би на терновім огні не горів* (Фр., I 419); **міфологічно-предметний**, пов'язаний з інтерпретацією міфологічних уявлень за допомогою знаків предметного коду, напр.: *лишня пічка в хаті* (Ном., 281), *громова стрілка* (Гр., I 330); **міфологічно-акціональний**, що репрезентує сценарій певних дій, мотивованих елементами міфологічного світогляду, напр.: *забити клин у голову (у тім'я)* (СФУМ, 238), лемківське *на чолі написано* (ФСЛГ, 153) тощо.

Периферійні явища у структурі міфологічного етнокоду культури зумовлені, з одного боку, умовністю меж між кодами, а з іншого – специфікою закодованої у ФО культурної інформації. Міфологія як форма світогляду значно вплинула на сприйняття позамовної дійсності і відобразилася певною мірою в усіх аспектах життя людини. Відповідно, міфологічні смисли закріпилися за знаками не тільки міфологічного, але й інших кодів культури, напр., зооморфного, рослинного, предметного тощо. У зв'язку з цим на периферії міфологічного етнокоду культури розглядаємо реалізацію в українській фразеології міфологічно-зооморфного, міфологічно-рослинного, міфологічно-предметного, міфологічно-акціонального міжкодових переходів, якщо міфологічне підґрунтя виникнення досліджуваних одиниць пов'язане з уявленнями про богів, демонологічних і напівдемонологічних істот. У протилежному випадку вважаємо, що важлива для культури

інформація міфологічного характеру концентрується в знаках зооморфного, рослинного, предметного, акціонального кодів культури і її потрібно в перспективі аналізувати, досліджуючи репрезентацію в українській фразеології зооморфного, рослинного, предметного, акціонального кодів культури.

Отже, дослідження міфологічного етнокоду культури з урахуванням периферійних явищ дає можливість детальніше описати фразеологічний матеріал і представити різноаспектні вияви міфологічного світогляду українців у фразеології. Виокремлення центральної і периферійної частин у структурі міфологічного етнокоду культури унаочнює тезу про взаємопроникні межі кодів у просторі культури. Окреслене нами розуміння міфологічного етнокоду культури і меж його поширення дає змогу охопити всі можливі варіанти реалізації міфологічного змісту в українській фразеології.

Примітки

- ¹ Термін **код культури** в сучасному мовознавстві визначають як вторинну систему знаків, яка різними способами і засобами кодує ціннісний для лінгвоспільноти зміст [порівн. 6, 9; 3, 74; 11, 62]. **Етнокод культури**, за визначенням Л. Савченко, складають етноелементи духовної культури (міфи, обряди, вірування, звичаї тощо) [див. 11, 86]. У нашому розумінні **етнокод культури** – це сукупність знаків різного походження і закріплені за ними вторинні значення, мотивовані етнокультурою. Частина *етно-* вказує на те, що вторинні значення, закріплені за знаками, мотивовані народною культурою. Доцільність використання терміна **міфологічний етнокод культури**, а не **міфологічний код культури**, мотивуємо тим, що міфологічні уявлення про світобудову і місце людини в ній – складники духовної народної культури українців.
- ² Відомо, що членування культурної інформації, збереженої у ФО, за допомогою тематичних кодів культури певною мірою умовне. Дослідження фразеологічного матеріалу в системі кодів культури дали можливість ученим стверджувати, що встановити чіткі межі між кодами культури неможливо, оскільки вони взаємопроникні [див. 9, 234; 12, 220–221; 5, 50; 11, 71], а також розглядати *міжкодові метафоричні переходи* [12], *моделі поєднання кодів культури* [12; 11] чи *моделі зчеплення кодів культури* [2], *кореляцію кодів культури* [14] або *співіснування кодів культури* [8] у ФО. Під названими термінами вчені розуміють або співвіднесеність між компонентами ФО і кодами культури, що дає можливість виокремлювати моделі поєднання кодів культури в компонентному складі ФО, або „представлення однієї кодової системи позначень знаками іншої” [12, 221], що реалізується через кореляцію компонентного складу та семантики ФО [порівн. 9; 12; 11].

Список використаних джерел

1. Багаутдинова Г. А. Человек во фразеологии: антропоцентрический и аксиологический аспекты [Текст] : автореф. дис. ... д-ра филол. наук : 10.02.20 / Г. А. Багаутдинова. – Казань, 2007. – 45 с.
2. Батсурэн Р. Отображение универсальных и этноспецифических черт языковой картины мира в фразеологических фондах английского, русского и монгольского языков: на материале фразеологизмов-соматизмов и зоонимов [Текст] : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.19 / Р. Батсурэн. – Саратов, 2010. – 20 с.
3. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації [Текст] / Ф. С. Бацевич. – К. : Довіра, 2007. – 205 с.
4. Войтович В. Українська міфологія [Текст] / В. Войтович. – 2-ге вид., стереотип. – К. : Либідь, 2005. – 664 с.
5. Галинська О. М. Природний код культури в українських і англійських інтертекстуальних фразеологізмах [Текст] / О. М. Галинська // Філологічні трактати. – 2011. – Т. 3. – № 2. – С. 45–51.
6. Гудков Д. Б. Телесный код русской культуры [Текст] : материалы к словарю / Д. Б. Гудков, М. Л. Ковшова. – М. : Гнозис, 2007. – 288 с.
7. Жайворонок В. В. Знаки української етнокультури [Текст] : словник-довідник / В. В. Жайворонок. – К. : Довіра, 2006. – 703 с.
8. Ковалюк Ю. В. Культурні коди в ідіоматиці (на матеріалі британських ідіом) [Електронний ресурс] / Ю. В. Ковалюк. – Режим доступу : <http://www.sworld.com.ua/konfer36/731.pdf>
9. Красных В. В. Этнопсихоллингвистика и лингвокультурология [Текст] : курс лекций / В. В. Красных. – М. : Гнозис, 2002. – 284 с.
10. Леонтьева Т. В. Интеллект человека в зеркале русского языка [Текст] : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.01 / Т. В. Леонтьева. – Екатеринбург, 2003. – 24 с.
11. Савченко Л. В. Феномен етнокодів духовної культури у фразеології української мови: етимологічний та етнолінгвістичний аспекти [Текст] / Л. В. Савченко. – Сімферополь : Доля, 2013. – 600 с.

12. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія [Текст] / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2006. – 716 с.
13. Щербачук Л. Ф. Концептуалізація християнського коду культури у фразеологічному просторі: сакральність і десакралізація [Текст] / Л. Ф. Щербачук // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. – Симферополь : Таврический нац. ун-т им. В. И. Вернадского, 2012. – Т. 25 (64). – № 4. – Ч. 2. Серия : Филология. Социальные коммуникации. – С. 496–501.
14. Щербачук Л. Ф. Харчовий код культури в контексті української фразеології [Текст] / Л. Ф. Щербачук // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. – Симферополь : Таврический нац. ун-т им. В. И. Вернадского, 2014. – Т. 27 (66). – № 1. – Ч. 1. Серия : Филология. Социальные коммуникации. – С. 134–138.

Список скорочень використаних джерел

- Гр. – Грінченко Б. Д. Словарь української мови [Текст] : у 4 тт. / Б. Д. Грінченко ; упоряд. з дод. власного матеріалу Б. Д. Грінченко. – К., 1907–1909. – Т. 1–4.
- Добр. – Добролюба Г. М. Красне слово – як золотий ключ: Постійні народні порівняння в говірках Середнього Полісся та суміжних територій [Текст] / Г. М. Добролюба. – Житомир : Волинь, 2003. – 160 с.
- Мац. – Мацюк З. Що сільце, то нове слівце [Текст] : словник фразеологізмів Західного Полісся / З. Мацюк. – Луцьк : Захарчук В., 2013. – 473 с.
- Ном. – Українські приказки, прислів'я і таке інше [Текст] / уклад. М. Номис ; упоряд., прим. та вступна ст. М. Пазяка. – К. : Либідь, 1993. – 768 с.
- ПП-З – Прислів'я та приказки: Взаємини між людьми [Текст] / АН УРСР, Ін-т мистецтвознав., фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського ; [упоряд. М. М. Пазяк ; відп. ред. С. В. Мишанич]. – К. : Наук. думка, 1991. – 440 с.
- ССНП – Юрченко О. С. Словник стійких народних порівнянь [Текст] / О. С. Юрченко, А. О. Івченко. – Харків : Основа, 1993. – 176 с.
- СВФ – Кірілкова Н. Словник волинських фразеологізмів [Текст] / Н. Кірілкова. – Рівне ; Острого : Вид-во Нац. ун-ту „Остроз. акад.”, 2013. – 192 с.
- СФУМ – Словник фразеологізмів української мови [Текст] / укладачі : В. М. Білоноженко [та ін.]. – К. : Наук. думка, 2003. – 1104 с.
- Фр. – Галицько-руські народні приповідки [Текст] / зібрав, упоряд. і пояснив др. Іван Франко. – Львів : Наук. т-во ім. Шевченка, 1901–1910. – Т. 1–3.
- ФСЛГ – Ступінська Г. Ф. Фразеологічний словник лемківських говірок [Текст] / Г. Ф. Ступінська, Я. В. Битківська. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2012. – 472 с.
- ФСССГД – Ужченко В. Д. Фразеологічний словник східнословобожанських і степових говірок Донбасу / В. Д. Ужченко, Д. В. Ужченко. – Вид. 6-е, доповн. й переробл. – Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2013. – 552 с.
- ФСУМ – Фразеологічний словник української мови [Текст] : у 2 кн. – К. : Наук. думка, 1993. – Кн. 1. – 528 с. ; Кн. 2. – 984 с.
- Чор. – Чорі Ю. Без Бога ані до порога (Закарпатські народні прислів'я, приказки, привітання та побажання) [Текст] / Ю. Чорі. – Мукачево : Елара, 2000. – 95 с.

Анотація. У статті проаналізовано особливості репрезентації міфологічного етнокоду культури у фразеології української мови; уточнено структуру міфологічного етнокоду культури через виокремлення центральної та периферійної частин; розглянуто реалізацію міжкодівих переходів на периферії міфологічного етнокоду культури.

Ключові слова: код культури, етнокод культури, міфологічний етнокод культури, міжкодівий перехід, фразеологія, фразеологічна одиниця.

Summary. The article is dedicated to the description of the features of representation of a mythological ethnocode of culture in Ukrainian phraseology. Special attention is dedicated to the definition of key term of the research: the mythological ethnocode of culture, intercode transition. The article specifies the structure of the mythological ethnocode of culture owing to the distinction of the central (ideas of Slavic gods, demonological and half-demonological beings) and peripheral (a combination of mythological and Christian ideas, the concept of animism of natural forces and phenomena, mythological interpretation of time periods, space, etc.) parts.

Periphery of the mythological ethnocode of culture in Ukrainian phraseology is represented by intercode transitions, whose appearance is caused by the change of the ideological paradigm and the demythologization of ideas. The mythological-Christian intercode transition characterizes the symbiosis of primitive mythological and Christian ideas, especially of evil spirits, as well as soul and its origin.

The mythological-natural intercode transition is represented through the inspiration of nature with elements of deification of heavenly bodies, natural elements and atmospheric conditions. The peculiarity of representation of the mythological-temporal intercode transition in phraseological units, reflecting the idea of time, is the realization of the opposition "good / bad (evil)", assigning time periods with the attributes peculiar for demonological beings, personification of days of the week. The mythological-spatial intercode transition is represented in phraseology through comparison "this / other world".

Keywords: code of culture, ethnocode of culture, mythological ethnocode of culture, intercode transition, phraseology, phraseological unit.

Отримано: 14.11.2015 р.

УДК 811.161.2+398

Шуляк С.А.

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ЗАМОВЛЯННЯ: ОСОБЛИВОСТІ СИМВОЛІЧНИХ ДІАНЬ

Розвиток сучасної лінгвістичної науки характеризується посиленням уваги дослідників на вивченні етномовної символіки текстів українського фольклору. Мова українських народних замовлянь має не тільки риси, спільні з мовою фольклорних текстів іншої тематики, а й специфічні саме для цього типу текстів особливості. Значної уваги потребують дослідження символічних діань в українських замовних текстах, що висвітлюють особливості деталізації кожного образу у світобаченні стародавніх українців через специфіку вербалізації тих або тих аспектів розглядаєних образів.

М.К. Дмитренко у монографії «Символи українського фольклору» звертає увагу на те, що символіка людства не виникла загалом, а формувалась разом із людиною, її психікою, мовою, магією, ритуалами, обрядами, звичаями, віруваннями, усною творчістю за умов духовно-практичного освоєння світу спочатку на родоплемінному рівні, а згодом на рівні етносу, народу [2, 83-84].

М.О. Новикова зазначає, що стародавня людина бачить світ, у якому ніщо не зникає і не з'являється: в космічному масштабі все лише перебуває безначально і безконечно; «з'являтися» і «зникати» воно здатне лише на певній ділянці світобудови, в полі зору даної людини (або людей); ніщо не діє: все лише присутнє (як сутнісна характеристика) разом із самим суб'єктом, заховане в ньому; діяння «приходить і відходить» зі своїм носієм, а не навпаки: не носій-суб'єкт «приходить і відходить» через діяння [3, 291].

Значна увага приділяється визначенню «користі – шкоди», адже «шкода» не може бути знищена до кінця: її можна лише вигнати, виселити в потойбіччя-інобуття, або відсунути якнайдалі, або «витягти» з людини та її мікрокосмосу; проте так само незнищенна і «користь»; оскільки ж і чіткої опозиції «користі – шкоди», а тим більше «добра – зла» серед суб'єктів замовлянь іще немає, правильніше говорити про благодійне або шкідливе групування, про сполучуваність предметів світу замовлянь: «збільшення буття» – це збільшення їхньої «доброї» сполучуваності, «зменшення буття» – це збільшення сполучуваності «лихої» [3, 291].

Метою статті є дослідження символічних діань у текстах українських народних замовлянь.

Досягнення поставленої мети стає можливим за умови виконання таких завдань: визначити домінуючі лексеми на позначення символічних діань у текстах українських замовлянь; розглянути групи на позначення символічних діань: переміщення суб'єкта у просторі, дія на суб'єкт у просторі; проаналізувати мовні засоби вираження досліджуваних лексем; описати класифікацію символічних діань в українських замовних текстах.

У текстах українських замовлянь переважають такі групи значень на вираження символічних діань: переміщення суб'єкта у просторі та дія на суб'єкт у просторі.

Переміщуючись у просторі, персонаж замовлянь їде: *Кузьма й Дем'ян, Божий коваль, / поїхали рути сіять. / Рута не зійшла / Посілись і порубались. / (Ім'я) у народженого кров не пішла* [1, 76]; *Їхав Ісус Христос на сивому коні. Посіяв він рожу, поставив сторожу. Щоб тая рожка не зійшла, щоб цяя кров не пішла* [1, 84]; *їде: Богородиця-діва йшла, меч несла* [1, 42]; *Через річку бистру і через кладку хистку йшло три матінки, три п'ятінки (п'ятниці)* [1, 30]; *біжить: Бігло три річки: одна водяна, друга смоляна, третя кривава* [1, 95]; *Не йду я лісом, а чистим полем. Наперед мене біжить заєць: «Сірий зайцю! Де твої зуби? Візьми мої, а дай свої!»* [1, 125]; *Біг пес через овес, / Пропає вогник увесь. / Побив, потоптає, / Щоб цей вогник пропає* [1, 171]; *летить: Прилетіла змія, хоче з'їсти сокола* [1, 53]; *Летіла ворона через море, / ключі загу-*